

У сувязі з мінулым святам св. Казіміра, Заступніка нашай дыяцэзіі, я хачу расказаць пра двух ксяндзоў, якія калісьці працавалі ў парафіі Найсвяцейшай Тройцы ў Індуры. Людзі старэйшага пакалення памятаюць, як моцна быў пераследаваны Касцёл на Гродзеншчыне. Святыні зачынялі, разбуралі. Ганенні закранулі таксама ксяндзоў. Многія з іх прайшлі праз лагеры. Але святары не ўсумніліся, мелі велізарную веру, былі адданы Богу і людзям і гатовы да кожнай ахвяры. Дзякуючы іхняй працы і намаганням, на нашых землях захавалася вера. Гэта ксяндзы: Алаізіў Тамковіч, Юзаф Кавальчык, Пётр Барташэвіч і Казімір Радзішэўскі. Пасля вяртання з лагераў яны цалкам прысвяцілі сябе службе Богу і людзям, не шкадавалі сіл, былі гатовыя прыйсці на дапамогу кожнаму. Яны выконвалі абавязкі не толькі ў сваёй парафіі. Калі была патрэба, то у кожную пару дня і ночы яны спяшаліся ў іншыя парафіі. Напрыклад, ксёндз Пётр Барташэвіч з Адэльска умеў працаваць з моладдзю. Ён арганізаваў музычныя і спартыўныя гурткі, дзякуючы яго намаганням паўстала бібліятэка. Плябанія была месцам сустрэчы моладзі, своеасаблівым культурным цэнтрам. Праца з моладдзю прыносіла прыгожы плён. А які з яго быў казнадзей! Ён умеў расчуліць людскія сэрцы да слёз. Гэта менавіта ён патаемна падрыхтаваў да святарства некалькі маладых кандыдатаў, між іншым кс. Антонія Ханько. Ксёндз Алаізіў Тамковіч, якога забралі ў лагер з Індуры, выконваючы святарскія паслугі ў Макараўцах, калісьці сказаў мне: “Вучыся, хлопча, прыйдуць часы, калі ты будзеш нам патрэбны”. Яго словы, натхнёныя верай, збыліся.

†

Цяжкія часы ваяўнічага атэізму закранулі таксама індурскую парафію. На працягу доўгіх год парафія не мела ксяндза. Праз тры гады пасля смерці кс. Яна Куніцкага ў Індуру прыехаў ксёндз Юзаф Кавальчык. У 1955 г. кс. Юзаф загінуў падчас аўтамабільнай аварыі. Для вернікаў гэта была вялізарная страта. Я памятаю яго пахаванне і натоўпы людзей, агорнутых жалобай.

Праз год парафію ў Індуры прыняў кс. Казімір Радзішэўскі, які працаваў там аж да смерці ў 1978 г. Гэта была гераічная служба. Гады, праведзеныя ў лагерах, пакінулі адбітак на здароўі кс. Казіміра. Ён быў знясілены хваробаю. Працаваў не толькі ў Індуры, даязджаў таксама ў іншыя парафіі. Пры тым вымушаны быў выкручвацца з савецкіх “пастак”. Гэта патрабавала вялікіх сіл, здароўя і ахвярнасці. Гэтае напружанне адбілася на яго здароўі, аднак ён можна трываў усе выпрабаванні.

Да маёй школы было 5 кіламетраў. Часта, ідучы туды, я сустракаў фурманку, якая везла ксяндза з Найсвяцейшым Сакрамэнтам да хворых.

У тыя часы бальшавікі атакавалі Касцёл. Яны лічылі рэлігію варожай ідэалогіяй. Прывяду адзін прыклад. У 1958 г. я паехаў вучыцца ў сталіцу. Абараняў рэлігію і сваю веру. Хтосьці данёс на мяне ўладам. Тут жа прыехалі ў навучальную ўстанову і пацікавіліся маёй біяграфіяй.

Ксяндзу забаранілі прымаць дзяцей у касцёл, хрысціць, даваць шлюб маладым асобам, якія былі (часта пад прымусам) камсамольцамі. У нядзелю перад касцёлам стаялі “вартаўнікі”, якія пільнавалі, хто з настаўнікаў пойдзе ў касцёл. Калі кагосьці заўважалі, то тут жа ксяндза вызывалі ў адміністрацыю ў Індуры ці Гродне. Так адбывалася амаль кожную нядзелю. Але ксёндз рабіў сваё, таму што служыў Богу. Але ж за такія паводзіны ўлады маглі зачыніць касцёл і забараніць ажыццяўляць св. Імшу. Такіх выпадкаў было мноства. Але кс. Казімір выконваў сваю службу належным чынам. Калі не было магчымасці сустракацца з людзьмі ў касцёле, то прымаў іх у сваім жыллі. Калі нельга было ўдзень, то рабіў гэта ноччу. Ксёндз Казімір неаднойчы хрысціў дзяцей ноччу ў плябаніі. А нам удзяліў шлюб а трэцяй гадзіне ночы ў пустым цёмным касцёле пры свечцы і ў прысутнасці толькі аднаго сведкі. Праз 48 год ад той даты я прызнаюся, што гэта была найбольш значная і найпрыгажэйшая ўрачыстасць у маім жыцці. Я вельмі ўдзячны кс. Казіміру. Ксёндз пераконваў мяне ісці вучыцца ў семінарыю, але Бог хацеў інакш: я стаў інжынерам. Вернікі так моцна палюбілі кс. Казіміра, што без яго не ўяўлялі сабе далейшага існавання парафії.

Праходзячы на могілках ля магілы кс. Радзішэўскага, я прыгадваю тыя гады і нізка кланяюся, дзякуючы за яго гераічную паставу і працу для Бога і людзей.

Я ўспамінаю адзін момант, звязаны з кс. Радзішэўскім і “жартамі” з Богам. У 1961 г., калі я вучыўся ў Мінску, мне трапіла ў рукі газета “Чырвоная змена”, у якой быў блюзнерчы артыкул, зневажаючы Касцёл і кс. Радзішэўскага. Яго напісаў студэнт універсітэта, выпускнік індурскай школы (некатолік). Праз некалькі месяцаў я даведаўся, што гэты хлопец трапіў пад машыну і загінуў.

На працягу 5 год пасля смерці кс. Радзішэўскага касцёл у Індуры зноў быў без ксяндза. Сюды даязджалі святары з суседніх парафій.

У 1983 г. у Індуру прыехаў кс. Казімір Жыліс, які правёў тут амаль дваццаць год. Яго праца і старанні для дабра касцёла і вернікаў былі незвычайныя. Цяжкія гады атэізму далі аб сабе знаць. Ксяндза Жыліса чакала велізарная праца. Спачатку кс. Казімір гаварыў казанні па-руску, але хутка навучыўся польскай мове. У гэтым заслуга і майго дзядзькі, сакрыстыяніна Антонія Кацынэля.

Ксёндз Казімір умеў працаваць з людзьмі, досыць хутка аб’яднаў вакол сябе мясцовую моладзь. Ён разбіраўся ў тэхніцы. Тэлебачанне, відэа, запісы фільмаў і магнітафонныя былі яго захапленнем. Ксёндз Казімір тлумачыў вернікам Евангелле і гісторыю Касцёла. Моладзь і дзеці гарнуліся да яго. У яго памяшканні іх заўжды было многа. У барацьбе за дабро людзей кс. Жыліс рашуча выкараніў ужыванне алкаголю падчас пахаванняў.

Ксёндз Казімір вельмі ўспрымальны на прыгажосць: кветкі, драўляныя разьбяныя фігуры. Таму ён прыняўся за рамонт касцёла і ўпарадкаванне прыкасцёльнай тэрыторыі

і могілак. У касцёле з'явіліся новыя лаўкі, святыня была пафарбавана ўнутры. Прыкасцёльная тэрыторыя была ўпрыгожана драўлянымі фігурамі, было пасаджана мноства кветак і туй. Сёння гэта выглядае прыгожа. Былі ўпарадкаваны таксама могілкі.

Апрача Індуры, кс. Казімір абслугоўваў таксама іншыя парафіі. Казанні ксяндза даходзілі да кожнага верніка. Ксёндз Казімір пакінуў пасля сябе вялікі след. У 2001 г. кс. Жыліс быў накіраваны на працу ў біскупскую курыю ў Гродне. Часта яго можна было бачыць з камерай у руках, ён здымаў на стужку ўсе ўрачыстасці, пакідаючы памяць аб гісторыі Касцёла на Гродзеншчыне. Кожны дзень кс. Казіміра можна сустрэць у катэдры. Ён спавядае людзей да позняга вечара.

Падсумоўваючы апошняе 50-годдзе, трэба сцвердзіць, што не зважаючы на спробы ўціску, людзі захавалі веру. Сёння Касцёл квітнее. Гэта - вялікая заслуга ксяндзоў, якія адважна неслі свой крыж праз лагеры; цяжкія часы атэізму, збіраючы вакол сябе мноства людзей, не губляючы надзеі і веры. Яны любілі людзей па ўзоры Хрыста. Іх вера і мужная пастава дапамагалі нам перамагчы цяжкасці тых гадоў. Аددзяч ім, Божа!